

Олена Шишкарьова

*викладачка кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету № 2
Донецького державного університету внутрішніх справ,
м. Кропивницький, Україна*

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИДІВ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На сьогоднішній день оцінювання ефективності діяльності поліції є необхідним інструментом системи управління. Система оцінки дозволяє визначати пріоритети, сформулювати актуальні завдання та напрямки корекції поліцейської діяльності, в кінцевому підсумку, забезпечувати ефективність роботи поліції. Тривалий час в нашій країні існувала так звана «палочна» система оцінювання ефективності діяльності підрозділів міліції (нині - поліції), яка довела свою неадекватність. Після реформування зазначеного правоохоронного органу і створення замість нього Національної поліції України одночасно було проголошено нові підходи щодо оцінювання ефективності поліцейської діяльності, у тому числі було запроваджено нові його різновиди.

Досліджуючи теоретичні засади оцінювання ефективності поліцейської діяльності, доцільно зупинитися на його видах. Виділяючи різні види будь якого процесу, як правило вони класифікуються за певними критеріями.

Під критеріями будемо розуміти певні ознаки істинності, на основі яких здійснюється оцінка, пізнання, управління, оптимізація тощо [1, с. 293]. Отже, класифікація видів оцінювання ефективності поліцейської діяльності визначається нами як процес їх групування за ознаками спорідненості та відмінності.

В спеціалізованій літературі зазначається, що оцінювання державно-управлінської діяльності, як і оцінювання будь-чого, є процесом, тому може бути розглянуте з позиції таких критеріїв, як суб'єкти (тобто ті, хто проводить оцінювання), об'єкти (хто чи що оцінюється), показники і методи (як проводиться оцінювання), масштаб (де проходить оцінювання, чого стосується), термін (коли відбувається, наскільки тривалим є оцінювання), цілеспрямованість і значення оцінювання (з якою метою воно здійснюється) [2]. Окремі із зазначених підстав для класифікації видів можуть бути застосовані і для виділення видів оцінювання ефективності поліцейської діяльності.

Так, наприклад, в залежності від суб'єкта, який здійснює оцінювання ефективності поліцейської діяльності можна видалити:

- відомче оцінювання, тобто оцінювання, яке здійснюється керівництвом Національної поліції України чи спеціально визначеними ним органами і підрозділами;
- громадське (незалежне) оцінювання, тобто оцінювання, яке здійснюється представниками громадськості, у тому числі незалежними соціологічними службами.

В.Г. Залужний у своєму дисертаційному дослідженні також виділяє наведені нами різновиди оцінювання щодо діяльності поліцейських і визначає їх таким чином: «а) громадське оцінювання – організаційно оформлена діяльність громадян України щодо оцінювання за різними критеріями результатів діяльності поліцейських; б) відомче оцінювання – передбачений нормами чинного законодавства порядок визначення ефективності та результативності діяльності поліцейських вищестоящими органами управління (зокрема, КМУ та МВС України) та посадовими особами органів поліції (керівником поліції, керівником територіальних органів поліції, прямим керівником, безпосереднім керівником)» [3, с. 14].

Проте, зустрічається позиція відповідно до якої зазначені зміст вищенаведених різновидів визначають як внутрішнє та зовнішнє оцінювання. Внутрішнім вважають оцінювання, якщо воно виконується власними силами державних органів влади. Причому треба розрізняти оцінювання, що проводиться вищим органом державної влади (внутрішньосистемне), та оцінювання, що проводиться незалежним державним органом (надсистемне). У деяких випадках, коли коло суб'єктів оцінювання звужене тільки до учасників програми чи політики, такий процес оцінювання називається самооцінюванням. Зовнішнім є оцінювання із залученням незалежних експертів, комерційних консультантів, громадян, ЗМІ, клієнтів, державних комісій з розслідувань, аудиторських установ, аналітичних центрів [4].

В залежності від масштабу оцінювання ефективності поліцейської діяльності можна видалити:

- загальнодержавне оцінювання, тобто таке, при якому оцінювання підлягає поліцейська діяльність на всій території України;
- територіальне оцінювання, яке здійснюється на певній території, чи щодо певних територіальних підрозділів.

Необхідно зазначити, що на сьогоднішній день зазначені різновиди закріплено у Порядку проведення оцінки рівня довіри населення до Національної поліції [5] щодо оцінювання, яке здійснюється незалежними соціологічними службами, проте, на нашу думку, воно може бути характерним і для відомчого оцінювання ефективності поліцейської діяльності.

В залежності від змісту оцінювання ефективності поліцейської діяльності можна видалити:

- загальне оцінювання, при якому оцінюється ефективність діяльності органів (підрозділів) поліції за всіма напрямками роботи;
- спеціальне оцінювання, при якому оцінюється ефективність діяльності органів (підрозділів) поліції, яка охоплює один або декілька напрямів роботи, або діяльності спеціально визначених підрозділів;
- персональне оцінювання, при якому оцінюється ефективність поліцейської діяльності конкретного (-них) працівників поліції.

Л. Лисакова пише: «За критерієм наміру проведення багато дослідників, у тому числі К. Вайс, виокремлюють підсумкове і формувальне (або формативне) оцінювання. На основі цих підходів, на нашу думку, доцільно здійснити розподіл

оцінювання державно-управлінської діяльності на попереднє, поточне (їх можна поєднати в клас формувального оцінювання) та підсумкове» [2]. Навряд чи можна погодитися із такою позицією, адже такий розподіл більш властивий видам контролю. Дивним видається «попереднє оцінювання ефективності діяльності», оскільки як можна провести оцінювання того, чого ще не відбулося.

Підсумовуючи зазначимо, що класифікація видів оцінювання ефективності поліцейської діяльності носить суто теоретичний характер і дозволяє більш глибоко з'ясувати її зміст та юридичну природу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Сурмін, Ю.П. Майстерня вченого : підруч. для науковця. К. : Навч.-метод. центр «Консорціум з удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2006. 302 с.
2. Лисакова Л. Класифікація видів оцінювання державно-управлінської діяльності. [http://w.dbuara.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-02\(2\)/Lysakova.pdf](http://w.dbuara.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-02(2)/Lysakova.pdf) (дата звернення: 03.02.2020).
3. Залужний В.Г. Оцінювання службової діяльності поліцейського в Україні: теорія, правове регулювання, практика: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2019. 24 с.
4. Приходченко, Л. Л. Роль контролю, моніторингу та оцінки у розробці та реалізації програм та проектів регіонального розвитку в контексті адаптації до євростандартів. URL : www.nbuv.gov.ua/e-journals. (дата звернення: 07.02.2020)
5. Про затвердження Порядку проведення оцінки рівня довіри населення до Національної поліції: постанова Кабінету Міністрів України від 07 лютого 2018 року № 58. *Офіційний вісник України*. 2018. № 16. Ст. 552.